

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อของงานวิจัย เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเงินทุนหมุนเวียนที่มีต่อกำไรสุทธิ อัตรากำไรต่อหุ้น และอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย” โดยทำการศึกษาค้นคว้า รวบรวม และประมวลผลงานด้านวิชาการ ประกอบด้วย บทความ เอกสารวิชาการ ตำราต่างๆ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้ในการสร้างกรอบแนวคิดของการวิจัย สมมติฐานการวิจัย และนิยามเชิงทฤษฎี ซึ่งจะนำเสนอแนวคิดและทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎี

1.1 การรายงานและการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน

1.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเงินทุนหมุนเวียน

ตอนที่ 2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎี

1.1 การรายงานและการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน

รายงานทางการเงินมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจสำหรับธุรกิจ กิจการสามารถวิเคราะห์ข้อได้เปรียบทางธุรกิจหรือข้อบกพร่องของธุรกิจได้จากรายงานทางการเงิน สถาบันการเงินต่างๆ สามารถวิเคราะห์การให้สินเชื่อโดยใช้ข้อมูลในงบการเงินคาดคะเนกระแสเงินสดที่กิจการจะได้รับในอนาคตได้ นักลงทุนสามารถทำการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการได้ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ข้อมูลในงบการเงินและในรายงานทางการเงินจะต้องเป็นข้อมูลที่มีคุณภาพเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้ใช้รายงาน

สุรกิจ คำวงศ์ปิ่น (2559 : 3) ได้กล่าวถึงความหมายของข้อมูลทางการเงิน (Financial Information) หมายถึง ข้อมูลที่ได้มาจากระบบบัญชีของกิจการหรืออาจได้มาจากแหล่งอื่น ทั้งที่เกี่ยวข้องโดยตรงและโดยอ้อม โดยข้อมูลทางการเงินอาจเป็นข้อมูลทั้งที่เป็นตัวเลขและที่ไม่อยู่ในรูปของตัวเลขก็ได้

1. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่ ข้อมูลอื่นๆ นอกเหนือจากงบการเงินในรายงานประจำปี (Annual Report) ของบริษัทจดทะเบียน ตัวอย่างเช่น สารจากประธานกรรมการ รายงานของคณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการและคณะผู้บริหาร โครงสร้างการถือหุ้นของกลุ่มกิจการ ลักษณะการประกอบธุรกิจ ปัจจัยเสี่ยง คำอธิบายและการวิเคราะห์ของฝ่ายจัดการ (Management Discussion and Analysis: MD&A) ซึ่งมีแหล่งที่มาจากบริษัทนั้นๆ

2. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยอ้อม ได้แก่ ข้อมูลที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของกิจการ ตัวอย่างเช่น ภาวะเศรษฐกิจ ภาวะอุตสาหกรรม ภาวะตลาด นโยบายของรัฐบาล ซึ่งกระทบต่อการดำเนินงานของกิจการ

นอกจากนี้ สรรพกิจ คำวงศ์ปิ่น (2559 : 4-5) ได้กล่าวว่า การรายงานข้อมูลทางการเงิน (Financial Reporting) หมายถึง วิธีการสื่อสารข้อมูลทางการเงินเพื่อให้บุคคลภายในและบุคคลภายนอกกิจการได้นำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันโดยสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. การรายงานข้อมูลทางการเงินต่อบุคคลภายในกิจการ (Internal Financial Reporting) หรือการบัญชีเพื่อการจัดการ (Managerial Accounting) ซึ่งจะมุ่งเน้นรายงานข้อมูลทางการเงินต่อผู้บริหารเพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนและควบคุมการดำเนินงาน ตลอดจนการตัดสินใจในการดำเนินธุรกิจ ข้อมูลทางการเงินเพื่อการจัดการจึงมีรายละเอียดค่อนข้างมาก ตัวอย่างรายงาน เช่น งบประมาณและรายงานการประเมินผลการปฏิบัติงาน การรายงานเกี่ยวกับการตัดสินใจของโครงการต่างๆ เป็นต้น

2. การรายงานข้อมูลทางการเงินต่อบุคคลภายนอกกิจการ (External Financial Reporting) หรือการบัญชีการเงิน (Financial Accounting) ซึ่งจะมุ่งเน้นรายงานข้อมูลทางการเงินต่อบุคคลภายนอกกิจการเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ โดยมีงบการเงินเป็นส่วนสำคัญของรายงาน ทั้งนี้ งบการเงินต้องจัดทำขึ้นตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป (Generally Accepted Accounting Principles: GAAP) ที่ออกโดยองค์การวิชาชีพ การรายงานข้อมูลทางการเงินต่อบุคคลภายนอกไม่จำกัดแต่เพียงงบการเงินเท่านั้น อาจจัดทำได้หลายรูปแบบและครอบคลุมเนื้อหาสาระได้หลายประการ ตัวอย่างเช่น รายงานประจำปี (แบบ 56-2) ของบริษัทจดทะเบียนที่เสนอต่อผู้ถือหุ้น แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการที่สำคัญของบริษัทจดทะเบียนในรอบปีที่ผ่านมา การประกอบธุรกิจ ปัจจัยเสี่ยงของธุรกิจ ภาวะอุตสาหกรรม คณะกรรมการ โครงสร้างผู้ถือหุ้น ข่าวสารของกิจการ หนังสือชี้ชวน

(Prospectus) ซึ่งเป็นหนังสือที่บริษัทจดทะเบียนออกโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อโฆษณาชี้ชวนให้บุคคลอื่นขอซื้อหรือซื้อหลักทรัพย์ที่เสนอขาย

เช่นเดียวกับ นุชจรี พิเชฐกุล (2557 : 2) ได้กล่าวว่า ผู้ใช้รายงานทางการเงินสามารถแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือผู้ใช้ภายนอกกิจการและผู้ใช้ภายในกิจการ ซึ่งทั้ง 2 ฝ่ายมีความต้องการข้อมูลเพื่อวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้ใช้ภายนอกกิจการได้แก่ ผู้ลงทุนในปัจจุบันและผู้ที่อาจตัดสินใจลงทุนในอนาคต ผู้ให้กู้ ผู้ขายสินค้าและเจ้าหนี้ ลูกค้า รัฐบาลและหน่วยงานราชการ ตลอดจนสาธารณชนทั่วไป ส่วนผู้ใช้ภายในกิจการ ได้แก่ฝ่ายบริหารของกิจการและพนักงาน

จะเห็นได้ว่า การรายงานข้อมูลทางการเงินต่อบุคคลภายนอกกิจการนั้น ยังคงมุ่งให้ความสำคัญกับงบการเงินเป็นหลัก เพราะเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการรายงานข้อมูลทางการเงินต่อบุคคลภายนอก และเป็นวิธีการขั้นต้นในการเสนอข้อมูลทางการเงิน ซึ่งไม่มีอำนาจที่จะบังคับให้กิจการจัดทำข้อมูลตามความต้องการ ดังนั้น งบการเงินจึงต้องถูกตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตซึ่งมีความเป็นอิสระในการใช้ดุลยพินิจในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงว่า งบการเงินนั้นได้แสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดอย่างถูกต้องตามที่ควรตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการรายงานข้อมูลทางการเงิน

สุรกิจ คำวงศ์ปิ่น (2559 : 8-10) ได้แสดงความคิดเห็นว่า การรายงานข้อมูลทางการเงิน มีลักษณะเป็นทั้งรายงานที่เสนอต่อบุคคลภายในและที่เสนอต่อบุคคลภายนอกกิจการ โดยผู้ใช้ข้อมูลที่เป็นบุคคลภายในกิจการจะสนใจข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์ หนี้สิน รายได้ ค่าใช้จ่าย เช่นเดียวกับผู้ใช้ข้อมูลที่เป็นบุคคลภายนอกกิจการ วัตถุประสงค์ทั่วไปของการรายงานข้อมูลทางการเงินต่อบุคคลภายนอกกิจการมุ่งสนองความต้องการที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจลงทุนและให้สินเชื่อ กล่าวได้ว่าเป็นความต้องการข้อมูลของผู้ลงทุนและเจ้าหนี้เป็นหลัก การตัดสินใจโดยผู้ลงทุนทั้งในปัจจุบันและในอนาคตซึ่งเกี่ยวกับการซื้อ การขาย หรือการถือตราสารทุนและตราสารหนี้ จะขึ้นอยู่กับผลตอบแทนที่ผู้ลงทุนคาดหวังจากการลงทุนในตราสารเหล่านั้น เช่น การจ่ายเงินปันผล หรือราคาตลาดของหลักทรัพย์มีมูลค่าเพิ่มขึ้น ในทำนองเดียวกันการตัดสินใจผู้ให้กู้ยืมและเจ้าหนี้อื่น จะขึ้นอยู่กับการจ่ายคืนเงินต้นและดอกเบี้ยหรือผลตอบแทนอื่น อย่างไรก็ตาม วัตถุประสงค์ทั่วไปของรายงานข้อมูลทางการเงินไม่สามารถให้ข้อมูลได้ทั้งหมดที่ผู้ลงทุนและเจ้าหนี้ต้องการ จึงจำเป็นต้องพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลอื่น เช่น ภาวะเศรษฐกิจ เหตุการณ์และแนวโน้มทางการเมือง แนวโน้มอุตสาหกรรมและของบริษัท เป็นต้น

นอกจากนี้การนำเสนอข้อมูลทางการเงินจะต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรของกิจการ สิทธิเรียกร้องต่อกิจการ การเปลี่ยนแปลงทรัพยากรรวมทั้งข้อมูลที่แสดงถึงผลการบริหารงานของ ฝ่ายบริหาร โดย นุชจรี พิเชฐกุล (2557 : 5) กล่าวถึงรายละเอียดที่ควรต้องนำเสนอข้อมูลทางการเงินดังนี้

1. ทรัพยากรทางเศรษฐกิจและความสามารถในการเติบโตของกิจการในการใช้ทรัพยากร ดังกล่าว โครงสร้างทางการเงิน สภาพคล่อง ความสามารถในการชำระหนี้และความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปซึ่งมีผลต่อฐานะการเงิน ข้อมูลเหล่านี้จะแสดงในงบดุล (Balance Sheet) หรืองบแสดงฐานะการเงิน (Statement of Financial Position)

2. ผลการดำเนินงานและการเปลี่ยนแปลงของผลการดำเนินงาน เป็นข้อมูลที่แสดงถึงความสามารถในการทำกำไรของกิจการ ข้อมูลเหล่านี้จะแสดงในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ (Statement of Comprehensive Income) หรืองบเฉพาะกำไรขาดทุน (Separated Income Statement)

3. การเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินแสดงรายละเอียดแยกเป็นกิจกรรมดำเนินงาน กิจกรรมการลงทุนและกิจกรรมจัดหาเงิน ข้อมูลเหล่านี้จะแสดงในงบกระแสเงินสด (Statement of Cash Flows)

การวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน

สุรกิจ คำวงศ์ปิ่น (2559 : 26-39) ได้กล่าวว่า การวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินกรอบแนวทางในภาพรวมจะเป็นการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐาน (Fundamental Analysis) ซึ่งเป็นการประเมินหามูลค่าที่แท้จริงหรือมูลค่าที่เหมาะสมของกิจการ และต้องนำไปเปรียบเทียบกับราคาหุ้นที่ซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ว่าสูงหรือต่ำกว่า โดยหลักทรัพย์ที่น่าสนใจลงทุนจะเป็นหลักทรัพย์ที่มีมูลค่าที่แท้จริงสูงกว่าราคาที่ปรากฏในตลาด ทั้งนี้การวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินจะวิเคราะห์ในระดับมหภาคแล้วแคบลงมาในระดับอุตสาหกรรมจนถึงระดับบริษัท เรียกว่า Top-Down Approach

1. การวิเคราะห์เศรษฐกิจมหภาค เป็นการวิเคราะห์เศรษฐกิจของประเทศและของโลกโดยรวม เช่น นโยบายของรัฐบาล นโยบายการคลัง รายได้ประชาชาติ ราคาน้ำมัน อัตราแลกเปลี่ยน อัตราเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ย ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ รวมถึงปัจจัยแวดล้อมอื่นเช่น โครงสร้างประชากร ภาวะการเมือง การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม และเทคโนโลยี

2. การวิเคราะห์อุตสาหกรรม เป็นการวิเคราะห์ศักยภาพการเติบโตของอุตสาหกรรมที่บริษัทดำเนินงานอยู่ พิจารณาจำนวนคู่แข่งชั้น การตอบสนองของราคาหลักทรัพย์ที่แตกต่างกันในแต่ละอุตสาหกรรม

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จัดประเภทอุตสาหกรรมตามวัตถุประสงค์การลงทุน เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดประเภทอุตสาหกรรมในตลาดหลักทรัพย์ต่างประเทศ โดยแบ่งออกเป็น 8 กลุ่มอุตสาหกรรมหลัก (Industry Group) และ 28 หมวดธุรกิจ (Sector) ดังนี้

กลุ่มอุตสาหกรรม		หมวดธุรกิจ
1. เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร (AGRO)	1. AGRI	ธุรกิจการเกษตร
	2. FOOD	อาหารและเครื่องดื่ม
2. สินค้าอุปโภคบริโภค (CONSUMP)	3. FASHION	แฟชั่น
	4. HOME	ของใช้ในครัวเรือนและสำนักงาน
	5. PERSON	ของใช้ส่วนตัวและเวชภัณฑ์
3. ธุรกิจการเงิน (FINCIAL)	6. BANK	ธนาคาร
	7. FIN	เงินทุนและหลักทรัพย์
	8. INSUR	ประกันภัยและประกันชีวิต
4. สินค้าอุตสาหกรรม (INDUS)	9. AUTO	ยานยนต์
	10. IMM	วัสดุอุตสาหกรรมและเครื่องจักร
	11. PAPER	กระดาษและวัสดุการพิมพ์
	12. PETRO	ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์
	13. PKG	บรรจุภัณฑ์
	14. STEEL	เหล็ก
	15. CONMAT	วัสดุก่อสร้าง
5. อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (PROP CON)	16. CONS	บริการรับเหมาก่อสร้าง
	17. PF&REIT	กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์และกองทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์

กลุ่มอุตสาหกรรม		หมวดธุรกิจ
	18. PROP	พัฒนาอสังหาริมทรัพย์
6. ทรัพยากร (RESOURC)	19. ENER	พลังงานและสาธารณูปโภค
	20. MINE	เหมืองแร่
7. บริการ (SERVICE)	21. COMM	พาณิชย์
	22. HEALTH	การแพทย์
	23. MEDIA	สื่อและสิ่งพิมพ์
	24. PROF	บริการเฉพาะกิจ
	25. TOURISM	การท่องเที่ยวและสันทนาการ
	26. TRANS	ขนส่งและโลจิสติกส์
8. เทคโนโลยี (TECH)	27. ETRON	ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์
	28. ICT	เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย [SET], 3 มิถุนายน 2559

3. การวิเคราะห์บริษัท เป็นการศึกษาคัดเลือกบริษัทที่ควรลงทุน โดยวิเคราะห์ข้อมูลของบริษัททั้งหมดเชิงปริมาณ ได้แก่ การวิเคราะห์งบการเงิน เพื่อค้นหาบริษัทที่มีผลการดำเนินงานและฐานะการเงินที่ดี และข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น ประวัติความเป็นมา ลักษณะการดำเนินงาน แผนงานในอนาคต ชีตความสามารถด้านการตลาด การผลิต การให้บริการ การวิจัยและพัฒนา ทรัพยากรบุคคล และระบบสารสนเทศ เพื่อประเมินระดับความสามารถในการแข่งขันและการทำกำไรของบริษัท

การทำความเข้าใจในข้อมูลทางการเงินนั้น กิจการต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับงบการเงินและวัตถุประสงค์ของงบการเงินแต่ละส่วน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการนำมาใช้วิเคราะห์ วางแผน และตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจได้

ธุรกิจ คำวงศ์ปิ่น (2559 : 45 - 46) ได้ให้ความหมายของงบการเงิน (Financial Statements) เป็นรายงานข้อมูลทางการเงินที่นำเสนอฐานะการเงินและผลการดำเนินงานทางการเงินของกิจการอย่างมีแบบแผน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดของกิจการ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงินกลุ่มต่างๆ

มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 1 (ปรับปรุง 2559) เรื่องการนำเสนองบการเงิน ได้ให้คำนิยามของงบการเงิน หมายถึง งบการเงินที่จัดทำขึ้นเพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้งบการเงินซึ่งไม่อยู่ในฐานะที่จะเรียกร้องให้กิจการจัดทำรายงานที่มีการตัดแปลงตามความต้องการข้อมูลที่เฉพาะเจาะจง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอฐานะการเงินและผลการดำเนินงานทางการเงินของกิจการอย่างมีแบบแผน และได้กำหนดให้งบการเงินที่สมบูรณ์ต้องประกอบด้วย (สภาวิชาชีพบัญชี , 28 พฤศจิกายน 2559)

1. งบแสดงฐานะการเงิน ณ วันสิ้นงวด
2. งบกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นสำหรับงวด
3. งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้เจ้าของสำหรับงวด
4. งบกระแสเงินสดสำหรับงวด
5. หมายเหตุประกอบงบการเงิน ซึ่งประกอบด้วยนโยบายการบัญชีที่สำคัญและข้อมูลที่ทำให้คำอธิบายอื่น
6. งบแสดงฐานะการเงิน ณ วันต้นงวดของงวดก่อน เมื่อกิจการได้นำนโยบายการบัญชีใหม่มาถือปฏิบัติย้อนหลัง หรือการปรับย้อนหลังรายการในงบการเงินหรือเมื่อกิจการมีการจัดประเภทรายการใหม่ในงบการเงิน

รายงานวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเงินทุนหมุนเวียนที่มีต่อกำไรสุทธิ อัตรากำไรต่อหุ้น และอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งมีรายการที่เกี่ยวข้องกับงบแสดงฐานะการเงิน ณ วันสิ้นงวด และงบกำไรขาดทุน ดังนี้

สุรกิจ คำวงศ์ปิ่น (2559 : 50 - 51) ได้ให้ความหมายของงบแสดงฐานะการเงิน (Statement of Financial Position) ซึ่งเดิมเรียกว่า “งบดุล” (Balance Sheet) เป็นงบการเงินที่แสดงฐานะการเงิน (Financial Position) ณ วันใดวันหนึ่ง หรือ ณ วันสิ้นงวดของกิจการที่เสนอรายงานโดยแสดงยอดคงเหลือของสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้เจ้าของ

ประโยชน์ของงบแสดงฐานะการเงิน เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรเชิงเศรษฐกิจที่กิจการควบคุมอยู่ (ข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์) สิทธิเรียกร้องที่มีต่อกิจการ (ข้อมูลเกี่ยวกับหนี้สินและส่วนของผู้เจ้าของ) และการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรและสิทธิเรียกร้องนั้น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงิน โดยช่วยให้ผู้ใช้สามารถระบุจุดแข็งและจุดอ่อนทางการเงินของกิจการ สามารถประเมินสภาพคล่องและความสามารถในการชำระหนี้ของกิจการ

ตลอดจนโครงสร้างทางการเงินและความจำเป็นที่กิจการต้องจัดหาเงินทุนเพิ่ม และความเป็นไปได้ที่กิจการจะประสบความสำเร็จในการจัดหาเงินทุนนั้น

ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรเชิงเศรษฐกิจและความสามารถในการใช้ทรัพยากรดังกล่าว เป็นประโยชน์ต่อการคาดคะเนความสามารถของกิจการในการก่อให้เกิดกระแสเงินสดในอนาคตเพื่อใช้ในการดำเนินงาน และเพื่อจัดสรรให้กับผู้มีส่วนได้เสียที่มีสิทธิเรียกร้องต่อกิจการ นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ในการประเมินการปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบของฝ่ายบริหารในการใช้ทรัพยากรของกิจการให้ได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลซึ่งสามารถพิจารณาได้จากผลการดำเนินงานของกิจการ

ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพคล่อง (Liquidity) และความสามารถในการชำระหนี้ (Solvency) เป็นประโยชน์ต่อการประเมินความสามารถของกิจการในการชำระภาระผูกพันทางการเงินเมื่อครบกำหนด ทั้งนี้สภาพคล่องในที่นี้ หมายถึง เงินสดที่กิจการมีอยู่หรือสามารถจัดหามาได้ในอนาคตอันใกล้สุทธิจากภาระผูกพัน และความสามารถในการชำระหนี้ หมายถึง เงินสดที่กิจการมีอยู่หรือสามารถจัดหามาได้ในช่วงเวลาที่ยาวนานขึ้น เพื่อชำระภาระผูกพันทางการเงินที่จะครบกำหนดในอนาคต

ทั้งนี้ สภาพคล่องและความสามารถในการชำระหนี้ มีผลต่อ “ความยืดหยุ่นทางการเงิน” (Financial Flexibility) หรือ “ความสามารถในการปรับตัวทางการเงิน” (Financial Adaptability) ซึ่งเป็นความสามารถของกิจการที่จะเปลี่ยนแปลงจำนวนเงินและจังหวะเวลาของกระแสเงินสดเพื่อตอบสนองกับความต้องการหรือโอกาสที่ไม่คาดหวังได้อย่างทันท่วงที เช่น ความสามารถที่จะระดมทุนเพิ่ม จ่ายคืนทุนหรือจ่ายคืนหนี้ ได้เงินสดมาจากการขายสินทรัพย์โดยไม่มีภาระผูกพันการดำเนินงาน และความสามารถที่จะปรับปรุงกระแสเงินสดสุทธิจากการดำเนินงานให้สำเร็จ กิจการที่มีความยืดหยุ่นทางการเงินสูงย่อมจะอยู่รอดได้เมื่อเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ หรือเมื่อสภาวะเศรษฐกิจมีความผันผวน

สุรกิจ คำวงศ์ปิ่น (2559 : 58 - 59) ได้ให้ความหมายของงบกำไรขาดทุน (Profit and Loss Account หรือ Income Statement) เป็นงบการเงินที่แสดงผลการดำเนินงาน (Performance) ของกิจการสำหรับงวดบัญชีใดบัญชีหนึ่ง โดยแสดงรายได้ ค่าใช้จ่าย และกำไรขาดทุนสำหรับงวด ทั้งนี้ งบกำไรขาดทุน มุ่งวัดกำไร (Profit) ตามแนวคิดการวัดกำไรโดยคำนึงถึงรายการธุรกิจ (Transaction Approach) ภายใต้แนวคิดนี้ กิจการจะวัดกำไรจากรายการธุรกิจต่างๆ ที่ก่อให้เกิดรายได้หรือค่าใช้จ่ายในระหว่างงวด เพื่อวัดผลการดำเนินงานตามเกณฑ์ดังกล่าวแต่ไม่รวมผลทุกอย่างที่ทำให้มูลค่าของส่วนของผู้ถือหุ้นเปลี่ยนแปลงไป เช่น ผลกำไรหรือขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้นจาก

การวัดมูลค่าเงินลงทุนเพื่อขาย ส่วนเกินทุนจากการตีราคาสินทรัพย์ ผลต่างจากการแปลงค่าบการเงินของการดำเนินงานในต่างประเทศ ซึ่งรายการเหล่านี้มาตรฐานการรายงานทางการเงินกำหนดให้แสดงไว้ภายใต้ส่วนของเจ้าของในงบแสดงฐานะการเงิน แม้จะเป็นไปตามค่านิยมของรายได้หรือค่าใช้จ่ายตามกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน

ประโยชน์ของงบกำไรขาดทุน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานโดยเฉพาะเรื่องความสามารถในการทำกำไรซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการประเมินการเปลี่ยนแปลงในอนาคตที่อาจเกิดขึ้นกับทรัพยากรเชิงเศรษฐกิจ (สินทรัพย์) ของกิจการ และเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินในการคาดคะเนความสามารถของกิจการการก่อให้เกิดกระแสเงินสดจากทรัพยากรที่มีอยู่ และในการพิจารณาประสิทธิภาพของกิจการในการจัดหาทรัพยากรเพิ่มเติม งบกำไรขาดทุนยังชี้ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของกิจการจากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาและยังช่วยให้สังเกตเห็นแนวโน้มในอนาคตของกิจการว่า มีแนวโน้มที่จะทำกำไรอย่างต่อเนื่องหรือมีโอกาสที่จะประสบปัญหายุ่งยากหรือไม่

1.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเงินทุนหมุนเวียน

การดำเนินกิจการจำเป็นที่จะต้องวางแผนและตัดสินใจการลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียนรวมทั้งจัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียน ทำให้ผู้บริหารต้องเข้าใจเกี่ยวกับเงินทุนหมุนเวียน ทั้งนี้ พรหมภา ฐนนิมิตรกุล (2558 : 366) ได้กล่าวไว้ว่า การลงทุนในสินทรัพย์ต่างๆ ของกิจการ ประกอบด้วยการลงทุนในสองด้านที่สำคัญ ได้แก่ การลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียนหรือที่เรียกว่าเงินทุนหมุนเวียน เช่น เงินสด ลูกหนี้ สินค้าคงคลัง เพื่อให้การผลิตและการขายเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ไม่สะดุดหรือหยุดชะงัก อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อการดำเนินงาน ถือเป็น การลงทุนระยะสั้นเพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียน (Work Capital) ในการดำเนินงาน ในขณะที่การลงทุนในสินทรัพย์ถาวร เป็นการลงทุนเพื่อสร้างการเติบโตและสร้างรายได้ในระยะยาวให้แก่กิจการ เงินลงทุนทั้งสองส่วนต่างก็มีความสำคัญต่อความอยู่รอด และความเจริญเติบโตของกิจการจึงจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเพื่อทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกิจการในระยะยาว

เงินทุนหมุนเวียน (Working Capital)

ปิยสุดา บัณฑิตน์ ศุภสิน สุริยะและธีรเสฏฐ์ ศิรธนานนท์ (2556 : 3-1 ถึง 3-8) ได้ให้ความหมายของเงินทุนหมุนเวียน คือ สินทรัพย์ที่ใช้ในการดำเนินงานเพื่อให้กิจการมีสภาพคล่องสามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ภายในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี สามารถพิจารณาได้ 3 ความหมาย ดังนี้

สินทรัพย์หมุนเวียน (Current Asset) เป็นเงินทุนหมุนเวียนที่มีความหมายกว้างที่สุด นั่นคือผลรวมของสินทรัพย์หมุนเวียน ประกอบด้วย เงินสด หลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด ลูกหนี้ สินค้าคงคลัง

สินทรัพย์หมุนเวียนสุทธิ (Net Working Capital) หมายถึง สินทรัพย์หมุนเวียน ลบ หนี้สินหมุนเวียน จะให้ภาพที่ชัดเจนขึ้นว่าบริษัทมีเงินทุนหมุนเวียนหรือเงินทุนระยะสั้นมากพอจะชำระหนี้สินหมุนเวียน ซึ่งก็คือหนี้สินระยะสั้นหรือไม่ มากน้อยแค่ไหน ซึ่งอาจเรียกว่าเงินทุนหมุนเวียนสุทธิ

เงินสด (Cash) เป็นเงินทุนหมุนเวียนที่มีความหมายแคบที่สุด นั่นคือเงินทุนหมุนเวียนคือเงินสดที่กิจการมีไว้ใช้จ่ายในการดำเนินงาน ซึ่งเงินทุนหมุนเวียนมักถูกใช้ในความหมายนี้มากที่สุด การจัดการเงินทุนหมุนเวียนคือ

1. การกำหนดและรักษาระดับของเงินสด หลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด ลูกหนี้ และสินค้าคงคลังให้เหมาะสม

2. กำหนดจำนวน สัดส่วนของเงินทุนจากแหล่งเงินทุนระยะสั้นและระยะยาวให้เหมาะสม

3. จัดหาเงินทุนจากแหล่งระยะสั้นให้เหมาะสมกับสินทรัพย์หมุนเวียน

การจัดการเงินทุนหมุนเวียนที่กล่าวมานี้จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ว่า เมื่อจัดการแล้วกิจการต้องมีกำไร ณ ระดับที่ต้องการโดยมีสภาพคล่องและความเสี่ยงที่เหมาะสม

การกำหนดและรักษาระดับของเงินทุนหมุนเวียนที่เหมาะสมจะเป็นระดับที่ทำให้

1. บริษัทสามารถทำกำไรได้ตามที่กำหนด ถ้ากิจการมีเงินทุนหมุนเวียนน้อยเกินไป เช่นมีการลงทุนในลูกหนี้น้อยจะทำให้ขายสินค้าได้ไม่มากนัก หรือซื้อสินค้ามาขายน้อย ต้นทุนในสินค้าจะสูงเพราะไม่ได้ประโยชน์จากส่วนลดเนื่องจากปริมาณ ในท้ายที่สุดก็ส่งผลให้กำไรลดลง ดังนั้นจึงต้องมีการลงทุนในลูกหนี้และสินค้าที่เหมาะสม

2. มีสภาพคล่องในการดำเนินงาน สภาพคล่องในการดำเนินงานหมายความว่า มีเงินสดและสินทรัพย์ที่เปลี่ยนเป็นเงินสดมากพอที่จะชำระหนี้ระยะสั้นได้ทันเวลา การถือเงินสดไว้มากเกินไปจะทำให้โอกาสในการทำกำไรลดลง แต่ถ้ากิจการถือเงินสดไว้น้อยเกินไปอาจมีปัญหาในการชำระหนี้ต่างๆ ซึ่งทำให้เสียเครดิต เสียโอกาสในการลงทุนต่อไป

ปัจจัยที่มีส่วนช่วยในการกำหนดระดับของเงินทุนหมุนเวียน

1. ลักษณะและทัศนคติของผู้บริหารเกี่ยวกับความเสี่ยงและกำไร ถ้าผู้บริหารเป็นผู้ที่มีลักษณะเป็นคนที่ไม่ชอบเสี่ยง (Conservative) มักจะรักษาระดับของเงินทุนหมุนเวียนที่เป็นเงินสด

จากแหล่งระยะยาวไว้มาก กิจการก็จะทำกำไรได้น้อยแต่จะมีความมั่นคงทางการเงินมาก แต่ถ้ามีลักษณะตรงกันข้ามคือเป็นคนชอบเสี่ยง (Aggressive) ก็จะจัดหาเงินทุนหมุนเวียนที่เป็นเงินสดไว้น้อยและมักจัดหาจากแหล่งระยะสั้นมาก แม้ว่าจะทำกำไรได้มากแต่อาจทำให้ขาดสภาพคล่องได้

2. ประเภทและลักษณะของธุรกิจที่กิจการดำเนินอยู่ ถ้าเป็นธุรกิจที่ต้องมีเงินทุนมาก หรือต้องให้สินเชื่อเป็นเวลานาน การแข่งขันมีสูง สินค้าต้องมีพร้อมตลอดเวลา ก็ต้องลงทุนในเงินทุนหมุนเวียนสูง ถ้าเป็นธุรกิจที่มียอดขายมีการขึ้นลงตามฤดูกาล ในช่วงที่มียอดขายสูงก็ต้องมีเงินทุนหมุนเวียนมาก ในช่วงที่มียอดขายต่ำก็จะมีเงินทุนหมุนเวียนน้อยกว่า

3. ยอดขาย สภาพตลาด การแข่งขัน ถ้ามีมากก็ต้องมีเงินทุนหมุนเวียนมากเพราะมิฉะนั้นจะสู้กับคู่แข่งไม่ได้ หรือสูญเสียโอกาสในการแข่งขันไป

4. ถ้ากิจการมีนโยบายในการให้สินเชื่อยาวนาน ก็ต้องมีเงินทุนหมุนเวียนมากขึ้น เพราะถ้ามีเงินทุนหมุนเวียนน้อยจะทำให้เสียสภาพคล่องได้ แต่ถ้ากิจการไม่มีนโยบายในการให้เชื่อ หรือให้เชื่อไม่นานวันนัก การรักษาเงินทุนหมุนเวียนไว้ในกิจการก็ไม่ต้องนานเพราะเงินสดจะเข้ามาในเวลาไม่นาน

5. ความสามารถในการจัดหาเงินทุน ถ้ากิจการมีเครดิตดี มีความสัมพันธ์ที่ดีกับสถาบันการเงิน ก็ไม่จำเป็นที่จะต้องรักษาเงินทุนหมุนเวียนในรูปของเงินสดไว้มากนัก เพราะสามารถจัดหาเงินสดมาใช้ได้ทันทีและมีต้นทุนที่ไม่สูงนัก แต่ถ้าเครดิตไม่ค่อยดีก็จำเป็นต้องรักษาเงินสดไว้มากหน่อยเพราะมิฉะนั้นจะไม่สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้

จะเห็นได้ว่า การจัดการเงินทุนหมุนเวียน เป็นการวางแผนและตัดสินใจเกี่ยวกับปริมาณและส่วนประกอบของสินทรัพย์หมุนเวียนแต่ละรายการ ปริมาณของสินทรัพย์หมุนเวียนจะนำไปใช้ในการคำนวณอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (Return on Assets: ROA) ซึ่งเป็นอัตราที่จะแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการใช้สินทรัพย์ในการหากำไร ซึ่งสามารถแสดงการคำนวณดังนี้

$$\text{อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA)} = \frac{\text{กำไร}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$$

การจัดการเงินทุนหมุนเวียนสุทธิ แบ่งได้เป็น 3 กรณี ดังนี้

1. เงินทุนหมุนเวียนเป็นศูนย์ (Zero position) หมายถึง สินทรัพย์หมุนเวียน เท่ากับหนี้สินหมุนเวียน การที่เงินทุนหมุนเวียนสุทธิเท่ากับศูนย์จะทำให้อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current ratio) เท่ากับ 1 ทั้งนี้การบริหารเงินทุนหมุนเวียนแบบนี้จะพบว่ากิจการจัดหาเงินทุนหมุนเวียนจากการก่อหนี้ระยะสั้นทั้งหมด การทำกำไรได้ปานกลาง ขณะเดียวกันสภาพคล่องและความเสี่ยงก็ปานกลางด้วย แต่ถ้าอยู่ในสภาวะเศรษฐกิจไม่ดีก็มีสิทธิที่จะสูญเสียสภาพคล่องได้
2. เงินทุนหมุนเวียนเป็นบวก (Positive Position) หมายถึง สินทรัพย์หมุนเวียน มากกว่าหนี้สินหมุนเวียน การที่เงินทุนหมุนเวียนสุทธิเป็นบวก จะทำให้อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current ratio) มากกว่า 1 แสดงว่ากิจการมีการจัดหาเงินทุนบางส่วนจากเงินทุนระยะยาวและนำไปลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียน ทำให้สินทรัพย์หมุนเวียนมีมากกว่าหนี้สินหมุนเวียน ถ้าต้นทุนในการจัดหาเงินทุนระยะยาวสูงกว่าเงินทุนระยะสั้น กิจการจะได้กำไรต่ำลงแต่สภาพคล่องจะดีกว่าแบบแรกและความเสี่ยงก็จะลดลง
3. เงินทุนหมุนเวียนเป็นลบ (Negative Position) หมายถึง สินทรัพย์หมุนเวียน น้อยกว่าหนี้สินหมุนเวียน การที่เงินทุนหมุนเวียนสุทธิเป็นลบ จะทำให้อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current ratio) น้อยกว่า 1 แสดงว่ากิจการมีการใช้เงินทุนจากแหล่งระยะสั้นมาก และมีการนำเอาเงินทุนจากแหล่งระยะสั้นมาลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ถ้าเงินทุนนี้มีต้นทุนที่ต่ำ การลงทุนในสินทรัพย์ถาวรจะก่อให้เกิดผลตอบแทนสูงกว่าการลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียน จะทำให้กิจการมีกำไรสูงแต่ความเสี่ยงก็จะสูงและสภาพคล่องจะลดต่ำลง

ประเภทของเงินทุนหมุนเวียน

เงินทุนหมุนเวียน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. เงินทุนหมุนเวียนถาวร (Permanent Working Capital) คือ สินทรัพย์หมุนเวียนถาวรขั้นต่ำที่ธุรกิจต้องมีไว้ตลอดเวลา เพื่อรักษาไว้ซึ่งการดำเนินงานตามปกติ เช่น เงินสดขั้นต่ำที่ต้องดำรงไว้ สินค้าคงเหลือขั้นต่ำ เป็นต้น เงินทุนหมุนเวียนถาวรนี้ควรใช้แหล่งเงินทุนระยะยาว ซึ่งมีระยะเวลาการไ้คืนเกินกว่า 1 ปี ทำให้มีความสอดคล้องระหว่างเงินทุนที่ใช้ไปกับเงินทุนที่ได้มา
2. เงินทุนหมุนเวียนผันแปร (Variable Working Capital) คือ สินทรัพย์หมุนเวียนที่ธุรกิจต้องถือไว้หรือลงทุนเป็นครั้งคราวนอกเหนือจากสินทรัพย์หมุนเวียนถาวร ซึ่งจะผันแปรตามระดับ

การดำเนินงาน เช่น ยอดขายตามฤดูกาล นโยบายของธุรกิจ เป็นต้น แหล่งเงินทุนที่จะถือสินทรัพย์ดังกล่าวควรเป็นแหล่งเงินทุนระยะสั้น เพื่อให้ธุรกิจมีสภาพคล่องพอเหมาะ หากใช้เงินทุนระยะยาวมาถือสินทรัพย์หมุนเวียนผันแปร ธุรกิจจะมีสภาพคล่องมากเกินไปและทำให้ธุรกิจต้องแบกภาระค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเงินทุนจำนวนดังกล่าวตลอดเวลา ซึ่งส่งผลให้กำไรสุทธิของธุรกิจลดลง

นโยบายการจัดการหาแหล่งเงินทุน

พรพธูภา ฐุณิมิตกรกุล (2558 : 369-372) กล่าวว่าโดยทั่วไปแหล่งเงินทุนระยะสั้นจากหนี้สินหมุนเวียน อันได้แก่ เจ้าหนี้การค้า และค่าใช้จ่ายค้างจ่าย ถือเป็นแหล่งเงินทุนที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติตามการดำเนินงานของธุรกิจ ใช้เป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญสำหรับการลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียน เมื่อส่วนหนึ่งของเงินทุนที่ต้องการได้มาโดยอัตโนมัติแล้ว ส่วนที่ยังไม่พอจึงต้องมีการจัดหาเงินทุนมาเพิ่มเติม ส่วนที่ยังไม่พอนั้นเรียกว่า ส่วนของเงินทุนหมุนเวียนสุทธิ (Net Working Capital หรือ NWC) ทั้งนี้มีแนวคิด 3 วิธีในการจัดหาเงินทุนที่เหมาะสม สำหรับการลงทุนในส่วน ofเงินทุนหมุนเวียนสุทธิที่เป็นการลงทุนชั่วคราว (Temporary NWC) เงินทุนหมุนเวียนสุทธิส่วนที่เป็นการลงทุนถาวร (Permanent NWC) และเงินลงทุนในสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน ดังนี้

1. นโยบายการจัดการหาแหล่งเงินทุนให้สอดคล้องกับแหล่งที่นำเงินไปลงทุน

การจัดการเงินทุนสำหรับลงทุนในสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน และเงินทุนหมุนเวียนสุทธิส่วนที่เป็นการลงทุนถาวรซึ่งเป็นการลงทุนระยะยาว ควรจะมาจากแหล่งเงินทุนระยะยาวโดยการกู้ยืมหรือการระดมทุนจากเจ้าของ ในขณะที่การลงทุนในเงินทุนหมุนเวียนสุทธิส่วนที่เป็นการลงทุนชั่วคราวซึ่งเป็นการลงทุนระยะสั้นชั่วคราว ควรจะมาจากเงินกู้ยืมระยะสั้น ทั้งนี้เป็นหลักการที่มีความสอดคล้องกันระหว่าง แหล่งที่มาของเงินทุนและแหล่งที่นำเงินลงทุนนั้นไปใช้ วิธีนี้ถือว่ามีความเสี่ยงไม่มากนักในเรื่องสภาพคล่อง เมื่อถึงครบกำหนดชำระ กิจการจะสามารถเปลี่ยนสภาพสินทรัพย์ที่มีอยู่ให้เป็นเงินสดเพื่อชำระหนี้ได้ตามเวลา

2. นโยบายการจัดการหาแหล่งเงินทุนแบบความเสี่ยงสูง หรือนโยบายเชิงรุก

เป็นการจัดหาแหล่งเงินทุนมาใช้ในการลงทุน โดยมีทัศนคติที่ชอบความเสี่ยง วิธีนี้จะมีการจัดหาเงินทุนจากแหล่งเงินทุนระยะสั้นมาใช้ เป็นจำนวนที่มากกว่าความจำเป็นสำหรับการลงทุนระยะชั่วคราว โดยนำส่วนที่เหลือใช้มาใช้ในการลงทุนในเงินทุนหมุนเวียนสุทธิส่วนที่เป็นการลงทุนถาวร โดยเชื่อว่าแหล่งเงินทุนระยะสั้นมีดอกเบี้ยหรือต้นทุนที่ต่ำกว่าแหล่งเงินทุนระยะยาว แม้

จะต้องยอมรับความเสี่ยงที่สูงกว่าในการจ่ายชำระคืนเร็ว ซึ่งอาจเกิดปัญหาสภาพคล่องได้ วิธีนี้ทำให้ธุรกิจมีต้นทุนทางการเงินที่ต่ำกว่า มีผลตอบแทนที่สูงกว่า และตามด้วยความเสี่ยงที่สูงกว่า

3. นโยบายการจัดการจัดหาแหล่งเงินทุนแบบความเสี่ยงต่ำ

เป็นการจัดหาแหล่งเงินทุนมาใช้ในการลงทุนโดยไม่ชอบความเสี่ยง ผู้บริหารจึงได้จัดหาเงินทุนจากแหล่งเงินทุนระยะยาวเป็นส่วนใหญ่ โดยมีการจัดหามาใช้เป็นจำนวนมากกว่าความต้องการใช้ในการลงทุนระยะยาว วิธีนี้จะทำให้ธุรกิจมีความเสี่ยงที่ต่ำกว่าเนื่องจากไม่ต้องชำระคืนเงินเร็ว ในขณะที่เดียวกันก็ต้องยอมรับผลตอบแทนที่ต่ำกว่า โดยผลตอบแทนที่ต่ำกว่านั้นมีสาเหตุหรือที่มาสำคัญสองประการ ประการที่หนึ่ง คือ แหล่งเงินทุนระยะยาวมีต้นทุนที่แพงกว่าเมื่อเทียบกับแหล่งเงินทุนระยะสั้น และประการที่สอง คือ เมื่อมีการจัดหาแหล่งเงินทุนระยะยาวมาใช้ในการปริมาณมาก โดยนำบางส่วนมาลงทุนในเงินทุนหมุนเวียนสุทธิส่วนที่เป็นการลงทุนชั่วคราวด้วย เมื่อไม่มีความจำเป็นต้องใช้ก็จะมีเงินทุนระยะยาวเหลือใช้ โดยกิจการต้องรับภาระดอกเบี้ยตลอดเวลาของเงินทุนระยะยาวเต็มจำนวนที่จัดหามาแล้ว ในกรณีที่มีเงินทุนเหลือใช้ธุรกิจจึงต้องมีการนำไปลงทุนในหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาดเพื่อสร้างผลตอบแทนชดเชยดอกเบี้ยที่ต้องรับภาระด้วย

วงจรการดำเนินงาน

การบริหารเงินทุนหมุนเวียนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงการจัดการเงินทุนหมุนเวียนอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากต่อการดำเนินงานและสภาพคล่องของธุรกิจ เครื่องมือสำคัญต่อการบริหารเงินทุนหมุนเวียนอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ วงจรดำเนินงาน และ วงจรเงินสด

พรรณภา ฐวนิมิตรกุล (2558 : 373-374) ได้ให้ความหมายของวงจรดำเนินงาน (Operating Cycle) หมายถึง ระยะเวลาทั้งหมดนับตั้งแต่วันที่ซื้อวัตถุดิบมาเพื่อผลิตสินค้าผ่านกระบวนการผลิตจนกลายเป็นสินค้าสำเร็จรูป หรือนับตั้งแต่วันที่ซื้อสินค้าสำเร็จรูปมาจำหน่ายถ้าเป็นกิจการแบบซื้อมาขายไป จากนั้นเมื่อมีการขายสินค้าเป็นเงินเชื่อจะเกิดบัญชีลูกหนี้การค้ารอวันเก็บเงินสดจากลูกหนี้ นำเงินสดมาหมุนเวียนในการซื้อมาขายไปอีกครั้งหนึ่งและจะหมุนเวียนอย่างนี้หลายรอบในหนึ่งปี สร้างเป็นยอดขายรวมให้แก่กิจการ

ส่วนประกอบของวงจรการดำเนินงาน มีดังนี้

1. ระยะเวลา หรือ จำนวนวันที่สินค้าอยู่ในคลังนับจากวันซื้อเข้ามาจนถึงวันที่สามารถขายสินค้านั้นออกไปได้หมด สามารถคำนวณได้ดังนี้

$$\text{อัตราหมุนเวียนของสินค้าคงคลัง (ครั้ง)} = \frac{\text{ต้นทุนสินค้าที่ขาย}}{\text{สินค้าคงคลัง}}$$

$$\text{จำนวนวันที่สินค้าอยู่ในคลัง (วัน)} = \frac{365 \text{ วันในปี}}{\text{อัตราหมุนเวียนสินค้าคงคลัง}}$$

$$\text{หรือ} = \frac{\text{สินค้าคงคลัง}}{\text{ต้นทุนขายต่อวัน}}$$

ทั้งนี้ สินค้าคงเหลือ หมายถึง สินทรัพย์ประเภทหมุนเวียนของกิจการซึ่ง สินค้าถือเป็นสินทรัพย์ที่สำคัญในการหารายได้ ดังนั้น การตีราคาและการแสดงราคาสินค้าคงเหลือ จึงมีผลกระทบต่อฐานะการเงินในงบแสดงฐานะทางการเงิน และมีผลต่อการดำเนินงานในงบกำไรขาดทุนสินค้าของกิจการแต่ละประเภทย่อมมีลักษณะที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการดำเนินงานของกิจการ

การคำนวณต้นทุนขาย และสินค้าคงเหลือมีวิธีการคำนวณ 4 วิธี ดังนี้

- วิธีเข้าก่อน-ออกก่อน (First-in, First-out) วิธีนี้ถือว่าสินค้าที่ซื้อเข้ามาก่อนถูกขายออกไปก่อน ดังนั้นสินค้าที่เหลืออยู่ปลายงวดจึงเป็นสินค้าที่ซื้อครั้งหลัง
- วิธีเข้าหลัง-ออกก่อน (Last-in, First-out) วิธีนี้ถือว่าสินค้าที่ซื้อเข้ามาล่าสุดถูกขายออกไปก่อน ดังนั้นสินค้าที่เหลืออยู่ปลายงวดจึงเป็นสินค้าที่ซื้อครั้งแรก
- วิธีถ่วงเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weighted Average) วิธีนี้ถือจะทำการถ่วงเฉลี่ยราคาสินค้าที่ซื้อเข้ามาให้เป็นราคาเดียวกัน
- วิธีเฉพาะเจาะจง (Specific) วิธีนี้กิจการสามารถระบุได้ว่าการขายสินค้าในแต่ละครั้งเป็นการขายสินค้าที่มาครั้งใด

มณัญชยา สังฆะบาลี (2553) สินค้าคงเหลือ (Inventories) เป็นสินทรัพย์หมุนเวียนประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานของกิจการ ทั้งนี้กิจการจำเป็นที่จะต้องใช้เงินทุนหมุนเวียนจำนวนหนึ่ง เพื่อการจัดหาและเก็บรักษาสินค้าคงเหลือไว้เพื่อขาย ดังนั้น กิจการควรมีระบบการบริหารสินค้าคงเหลือที่มีประสิทธิภาพ เพื่อจะสามารถช่วยป้องกันและขจัดปัญหาต่างๆ

ที่อาจเกิดขึ้นจากสินค้าคงเหลือ เช่น การทุจริต การสูญหาย การล้าสมัย หรือการเสื่อมสภาพของสินค้าคงเหลือ เป็นต้น ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นจากสินค้าคงเหลือดังกล่าว อาจส่งผลกระทบต่อเงินทุนหมุนเวียน (Working Capital) ของกิจการและอาจส่งผลถึงการดำเนินงานด้านอื่นๆ ด้วย นอกจากนี้การที่กิจการมีสินค้าคงเหลือประเภทต่างๆ ในคลังสินค้าเป็นการแสดงให้เห็นถึงจำนวนเงินทุนหมุนเวียนที่กิจการได้ลงทุนไปกับสินค้าคงเหลือดังกล่าว และเมื่อกิจการได้จำหน่ายสินค้าคงเหลือออกไป เงินทุนหมุนเวียนของกิจการที่จมอยู่ในสินค้าคงเหลือก็จะหมุนเวียนกลับคืนมาเป็นเงินสดแก่กิจการใหม่อีกครั้ง ดังนั้น ผู้บริหารควรจัดให้มีระบบการควบคุมภายในเกี่ยวกับสินค้าคงเหลืออย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น อันจะส่งผลเสียหายจนทำให้กิจการประสบปัญหาขาดทุนในที่สุด

Emekewue (2005: 107-117) กล่าวว่า อัตราหมุนของสินค้าคงเหลือ (Inventory Turnover Ratio: ITR) เป็นตัวบ่งบอกระยะเวลาในการจัดเก็บสินค้าก่อนที่จะถูกเปลี่ยนเป็นเงินสด ในกรณีบริษัทที่เก็บสินค้าที่เน่าเสียได้ง่าย การจัดเก็บสินค้าในปริมาณมากจะทำให้เกิดต้นทุนที่สูงมากของบริษัท แต่ถ้าเป็นกรณีสินค้าที่ไม่เน่าเสียง่ายการเก็บสินค้าไว้จะมีประโยชน์กับบริษัท โดยเฉพาะในภาวะเงินเฟ้อ ราคาสินค้าที่ผลิตจากสินค้าคงเหลือที่มีมูลค่าต่างกัน อัตราหมุนของสินค้าคงเหลือที่วัดจากค่าเฉลี่ยระยะเวลาที่สินค้าถูกเก็บไว้ จึงเป็นการวัดประสิทธิภาพของการหมุนเวียนหรือการใช้สินค้าในคลังของบริษัท นอกจากนี้ Nweze (2012: 28-36) กล่าวว่า การลดลงของอัตราหมุนของสินค้าคงเหลือแสดงถึงการเปลี่ยนของวัตถุดิบไปเป็นสินค้าสำเร็จรูปเพิ่มขึ้น ถ้าสามารถแยกประเภทสินค้าคงเหลือได้ ก็จะช่วยในการวิเคราะห์ว่าในคลังจัดเก็บสินค้าประเภทใดที่ไม่สามารถขายได้ และจะช่วยให้ผู้บริหารหาแนวทางในการจัดการต่อไปอย่างไรได้บ้าง

- ระยะเวลา หรือ จำนวนวันที่นับจากวันขายสินค้าจนถึงวันที่ลูกหนี้ชำระเงินค่าสินค้านั้น

$$\text{อัตราหมุนเวียนของลูกหนี้ (ครั้ง)} = \frac{\text{ยอดขาย}}{\text{ลูกหนี้}}$$

$$\text{จำนวนวันรับชำระเงินจากลูกหนี้ (วัน)} = \frac{365 \text{ วันในหนึ่งปี}}{\text{อัตราหมุนเวียนของลูกหนี้}}$$

$$\text{หรือ} = \frac{\text{ลูกหนี้}}{\text{ยอดขายต่อวัน}}$$

ลูกหนี้การค้า (Trade Receivable) หมายถึง ลูกหนี้ที่เกิดจากการดำเนินการค้าตามปกติของธุรกิจและจะมีข้อบัญญัติแตกต่างกันได้ตามประเภทของธุรกิจ เช่นธุรกิจธนาคารพาณิชย์ หมายถึงบัญชีระหว่างธนาคารที่มีดอกเบี้ย เงินให้สินเชื่อ และดอกเบี้ยค้างรับ กิจกรรมประกันภัย หมายถึงบัญชีเบี้ยประกันภัยค้างรับ เงินค้างรับเกี่ยวกับการประกันต่อ และเงินให้กู้ยืม

ภัทรา กล้าแสง (2556) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างราคาหลักทรัพย์กับประสิทธิภาพในการบริหารลูกหนี้การค้า กรณีศึกษา บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มธุรกิจการเกษตร การขายสินค้าเป็นเงินเชื่อเกิดขึ้นกับหลายๆ ธุรกิจที่มีการแข่งขันซึ่งในทางบัญชีจะทำให้เกิดบัญชีลูกหนี้เพิ่มขึ้นมาที่เรียกว่า “ลูกหนี้การค้า” เป็นลูกหนี้ที่เกิดจากการดำเนินงานของธุรกิจ โดยจะให้ใช้สินค้าหรือให้บริการก่อน และให้ชำระเงินภายหลัง ซึ่งระยะเวลาที่จะเรียกเก็บเงินจะขึ้นอยู่กับนโยบายของธุรกิจนั้นๆ ว่ามีเงื่อนไขอย่างไร บัญชีลูกหนี้การค้ามีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพสูงที่สุด เนื่องจากการบริหารลูกหนี้การค้าที่ดี จะทำให้มีเงินสดหมุนเวียนในกิจการดี มีสภาพคล่องสูง เป็นการรักษาสภาพคล่อง ป้องกันความเสี่ยงจากการเกิดหนี้สูญเพราะเงินไปจมอยู่ในลูกหนี้การค้า นั้นช่วยลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ค่าใช้จ่ายในการเรียกเก็บหนี้จากลูกหนี้ได้ การกำหนดนโยบายการบริหารลูกหนี้การค้าจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่ต้องกำหนดหลักเกณฑ์ นโยบายการขายสินค้าเป็นเงินเชื่อที่มีมาตรฐาน แน่นนอน ชัดเจน รัดกุม และมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อให้ธุรกิจได้รับประโยชน์สูงสุด

Nweze (2011: 28-36) กล่าวว่าอัตราหมุนเวียนลูกหนี้การค้า (Accounts Receivable Turnover: ART) จะวัดการหมุนเวียนของลูกหนี้ โดยผลการคำนวณทำให้ทราบว่า บริษัทจะได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้เป็นจำนวนกี่ครั้งในหนึ่งปี ดังนั้นถ้าอัตราส่วนนี้เพิ่มขึ้นเป็นผลดีกับบริษัท เพราะสะท้อนว่าบริษัทเก็บเงินจากลูกค้าได้เร็วขึ้น ซึ่งบริษัทสามารถนำเงินที่ได้รับเร็วขึ้นนี้ไปลงทุนเพื่อให้ได้รับผลตอบแทนต่อได้ ในทางตรงกันข้ามถ้าอัตราส่วนนี้ต่ำย่อมสะท้อนให้เห็นว่าบริษัทอาจกำลังมีปัญหาในการเก็บเงินจากลูกค้า ดังนั้นบริษัทควรกำหนดนโยบายหรือพิจารณาการให้เครดิตกับลูกค้าอย่างระมัดระวัง ระยะเวลาเก็บเงินจากลูกค้าที่มากขึ้นอาจจะสะท้อนว่าลูกค้ารายนั้นกำลังประสบปัญหาทางการเงินได้อีกด้วย นอกจากนี้ Leahy (2012) (อ้างอิงโดยนายโสภณ บุญถนอมวงศ์, 2558 : 10) เห็นว่า อัตราส่วนหมุนเวียนลูกหนี้การค้าเป็นตัวแปรหนึ่งที่ชี้วัดผลกระทบของการให้เครดิตการชำระเงินของลูกหนี้ต่อผลกำไรของบริษัท ผลกระทบนี้รวมถึงความเสี่ยงของการขยายระยะเวลาในการชำระเงิน ถ้าอัตราส่วนนี้มีค่าเพิ่มขึ้น ผลกำไรของบริษัทจะเพิ่มขึ้นด้วย

ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่า วงจรการดำเนินงาน ที่มีระยะเวลานานย่อหมายถึงเงินสดจากการดำเนินงานหมุนเวียนเข้ามาช้า การหมุนเวียนกลับเข้ามาช้าจะทำให้เกิดผลอย่างไรต่อการดำเนินงานของธุรกิจ ขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่จะต้องจ่ายชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้การค้า หากต้องจ่ายชำระเร็วในขณะที่เงินสดจากการดำเนินงานเข้ามาช้า ธุรกิจจะเผชิญกับปัญหาสภาพคล่อง จะต้องจัดหาเงินจากแหล่งอื่นๆ เช่น การกู้ยืมหรือการระดมทุนเพื่อนำมาใช้จ่ายก่อนที่จะได้มีเงินหมุนเวียนจากธุรกิจเองเข้ามาหล่อเลี้ยง โดยสามารถแสดงการคำนวณได้ดังนี้

$\text{วงจรการดำเนินงาน} = \text{จำนวนวันสินค้าอยู่ในคลัง} + \text{จำนวนวันรับชำระเงินจากลูกหนี้}$
--

1.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวงจรเงินสด

พรรณูภา ฐวนิมิตรกุล (2558 : 375-376) ได้ให้ความหมายของวงจรเงินสด (Cash Conversion Cycle) หมายถึง ระยะเวลานับตั้งแต่วันจ่ายชำระค่าสินค้าให้เจ้าหนี้การค้า จนถึงวันที่ได้รับชำระเงินจากลูกหนี้การค้า ซึ่งหากมีการจ่ายชำระเร็ว คือต้องมีการจ่ายก่อนที่จะได้รับชำระเงินจากการขายสินค้า กิจการจำเป็นต้องเตรียมเงินทุนไว้ให้เพียงพอที่จะหมุนเวียน และเดินหน้าไปได้จนกว่าจะได้รับเงินจากการขายสินค้า เมื่อได้รับเงินจากการขายสินค้าเข้ามาแล้ว กิจการก็จะสามารถหมุนเวียนได้เองโดยไม่ต้องอาศัยเงินทุนจากภายนอกอีกต่อไป การบริหารเงินทุนหมุนเวียนจึงจำเป็นต้องอาศัยเครื่องมือวงจรการดำเนินงานและวงจรเงินสดช่วย เพื่อให้สามารถประเมินความต้องการเงินทุนและจัดเตรียมเงินทุนไว้ให้เพียงพอได้

ส่วนประกอบของวงจรเงินสด

วงจรเงินสดเป็นระยะเวลาที่เปรียบเทียบกัน ระหว่างจำนวนวันทั้งหมดนับจากวันที่ซื้อสินค้ามาจนขายสินค้าไปได้และเก็บเงินได้จากการขาย กับจำนวนวันนับตั้งแต่วันที่จ่ายชำระเจ้าหนี้ จึงสามารถแยกส่วนประกอบออกได้ 2 ส่วน ดังนี้

1. วงจรดำเนินงาน (Operating Cycle)
2. จำนวนวันจ่ายชำระเจ้าหนี้การค้า (Account Payable Days) โดยสามารถแสดงการคำนวณได้ดังนี้

$$\text{อัตราหมุนเวียนของเจ้าหนี้ (ครั้ง)} = \frac{\text{ยอดซื้อเชื่อหรือต้นทุนขาย}}{\text{เจ้าหนี้}}$$

$$\begin{aligned} \text{จำนวนวันจ่ายชำระเงินเจ้าหนี้ (วัน)} &= \frac{365 \text{ วันในหนึ่งปี}}{\text{อัตราหมุนเวียนของเจ้าหนี้}} \\ \text{หรือ} &= \frac{\text{เจ้าหนี้}}{\text{ต้นทุนขายต่อวัน}} \end{aligned}$$

จึงจำเป็นต้องเข้าใจวงจรเงินสด เพื่อใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการบริหารเงินทุนหมุนเวียนต่อไป และสามารถเขียนให้อยู่ในรูปของสูตรของการคำนวณได้ดังนี้

$$\text{วงจรเงินสด} = \text{ระยะเวลาหมุนของสินค้า} + \text{ระยะเวลาการเรียกเก็บหนี้} - \text{ระยะเวลาจ่ายชำระหนี้}$$

ทั้งนี้ เจ้าหนี้การค้า (Accounts Payable) เป็นหนี้สินหมุนเวียนที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมดำเนินงานหลักของกิจการ โดยที่กิจการยังไม่ได้ชำระหนี้สินที่เกิดจากการซื้อสินค้าหรือบริการนั้น ซึ่งโดยปกติแล้วกิจการส่วนใหญ่มักกำหนดเงื่อนไขในการชำระเงินค่าสินค้าเพื่อเป็นการจูงใจให้ลูกค้าชำระเงินให้แก่กิจการเร็วขึ้น

นายโสภณ บุญถนอมวงศ์ (2558 : 10) ได้กล่าวว่าอัตราหมุนเวียนเจ้าหนี้การค้า (Accounts Payable Turnover: APT) บอกถึงจำนวนครั้งโดยเฉลี่ยที่จ่ายชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ภายในรอบระยะเวลา 1 ปี ซึ่งเป็นค่าที่สะท้อนถึงระยะเวลาชำระหนี้ (Payable period) โดยมีความวิจัยของ Okwuosa (2005) สนับสนุนว่า บริษัทที่มีระยะเวลาชำระหนี้ถ้ามีค่ามากแสดงว่าบริษัทไม่ได้ใช้ประโยชน์จากระยะเวลาการได้รับเครดิตจากเจ้าหนี้ ซึ่งอาจจะเสียประโยชน์จากส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยจากเงินทุนที่บริษัทกู้ยืมมา ในทางตรงกันข้าม ถ้าอัตราส่วนนี้ต่ำแสดงว่าบริษัทไม่ได้ใช้ประโยชน์จากการขอรับส่วนลดเมื่อชำระเงินทันที ซึ่งอาจจะทำให้ต้นทุนสินค้าของบริษัทเพิ่มขึ้น ถ้าไรลดลง ดังนั้นผู้บริหารต้องแน่ใจว่าบริษัทมีระยะเวลาการชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ที่อยู่ในระดับที่เหมาะสมไม่มากหรือน้อยเกินไป นอกจากนี้ Leahy (2012) เห็นว่า ระยะเวลาชำระหนี้สะท้อนถึงความสามารถในการทำกำไรของบริษัท ในด้านการเจรจาต่อรองระยะเวลาการชำระค่าสินค้าในการจัดซื้อ ผลกระทบของอัตราส่วนนี้ต่อผลกำไรของบริษัทขึ้นอยู่กับการจัดการทางการเงินของบริษัท ถ้าบริษัทต้องกู้ยืมเงินมาดำเนินงานในการชำระหนี้ แล้วระยะเวลาชำระหนี้ให้เจ้าหนี้สั้นหรือสั้น บริษัทอาจจะมีอัตราผลกำไรต่ำ

วิธีการบริหารสภาพคล่องโดยใช้วงจรกิจเงินสด

พรรณภา ฐานิมิตรกุล (2558 : 379) ได้เสนอว่า การจัดเตรียมเงินทุนที่จำเป็นเพื่อนำมาจ่ายชำระเจ้าหนี้และจ่ายค่าใช้จ่ายดำเนินงานอื่นนี้ ได้มาจากการกู้ยืมและการระดมทุนจากเจ้าของ ซึ่งหากมีปัญหาไม่สามารถเตรียมเงินได้ในจำนวนมากอย่างนี้ ก็กิจการสามารถแก้ไขการดำเนินงาน เพื่อลดความต้องการเงินทุนลงได้ โดยการลดวงจรกิจเงินสดหรือลดระยะเวลาระหว่างการจ่ายชำระค่าสินค้าและการรับชำระจากลูกหนี้ให้เหลือสั้นลงโดย

1. ลดระยะเวลาสินค้าคงคลัง ให้สั้นลงโดยปรับกระบวนการผลิตให้ใช้เวลาสั้นลง เก็บรักษาสินค้าในปริมาณที่เหมาะสม เป็นการเพิ่มอัตราการหมุนเวียนสินค้าคงคลังให้เร็วขึ้น
2. ลดระยะเวลาชำระหนี้จากลูกหนี้ ให้สั้นลงโดยการเร่งรัดการเก็บเงินให้มีประสิทธิภาพ เป็นการเพิ่มอัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้ให้เร็วขึ้น
3. ขยายระยะเวลาจ่ายชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ ให้นานขึ้นโดยการต่อรองขอระยะเวลาการชำระเงินให้ยาวขึ้น เป็นการลดอัตราการหมุนเวียนของเจ้าหนี้การค้าให้ช้าลง

ตอนที่ 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธรากร หทัยเจริญลาภ (2553) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเงินทุนหมุนเวียนกับความสามารถในการทำกำไรของกิจการที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (The Stock Exchange of Thailand : SET) ตั้งแต่ปี 2543 – 2552 มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 68 กิจการ รวม 485 ข้อมูล โดยใช้วิธี Panel data methodology ผลการวิจัยได้ข้อสรุปว่า การจัดการเงินทุนหมุนเวียนมีความสำคัญกับกิจการที่อยู่ในอุตสาหกรรมการผลิต โดยตัวแปรระยะเวลาในการเก็บสินค้าคงเหลือ วงจรกิจเงินสด และวงจรกิจการค้ามีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรของกิจการในทิศทางตรงกันข้าม หมายความว่าถ้ากิจการลดระยะเวลาของวงจรกิจเงินสดดังกล่าวจะสามารถช่วยเพิ่มความสามารถในการทำกำไรของกิจการได้ นอกจากนี้ยังพบว่า กิจการได้ใช้นโยบายแบบระมัดระวังในการลงทุนในเงินทุนหมุนเวียน (Conservative policy of working capital management) กล่าวคือ กิจการเลือกที่จะลงทุนในเงินทุนหมุนเวียนในระดับสูงเพราะช่วยเพิ่มความสามารถในการทำกำไรของกิจการได้และพบว่า กิจการควรดำเนินนโยบายแบบระมัดระวังในการจัดหาเงินลงทุนในเงินทุนหมุนเวียน นั่นคือการจัดหาแหล่งเงินทุนระยะยาวมาใช้ในการลงทุนในเงินทุนหมุนเวียนมากกว่าแหล่งเงินทุนระยะสั้น ทำให้เพิ่มความสามารถในการทำกำไรให้กับกิจการได้ อีกทั้งยังพบว่าอัตราส่วนหนี้สินทางการเงินมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามและมีนัยสำคัญกับความสามารถในการทำกำไรจากการ

ดำเนินงาน หมายความว่า ถ้าเพิ่มสัดส่วนของหนี้สินทางการเงินต่อสินทรัพย์รวมจะทำให้ความสามารถในการทำกำไรของกิจการลดลง

ฉันทกร จันทร์สาส์น (2558) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหนี้สินและคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (MAI) ของประเทศไทย จำนวน 51 บริษัท ระหว่างปี พ.ศ. 2544-2555 โดยพิจารณาคุณภาพกำไรจากระดับการจัดการกำไรของบริษัทซึ่งคำนวณอยู่ในรูปของรายการคงค้างที่ควบคุมได้ในรูปของค่าสัมบูรณ์ โดยใช้แบบจำลองของ Kothari, Leone และ Wasley (2005) จากการศึกษพบว่าปริมาณหนี้สินมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ -1.555 แสดงให้เห็นว่า เมื่อบริษัทมีปริมาณหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้มีการจัดการกำไรลดลงร้อยละ 1.555 ของสินทรัพย์รวม หรืออีกนัยหนึ่งคือ ทำให้ระดับคุณภาพกำไรสูงขึ้นนั่นเอง ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ปริมาณหนี้สินและระดับคุณภาพกำไรมีความสัมพันธ์กันเชิงบวก

ธราทิพย์ สิริจินดา (2554) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับอัตราผลตอบแทนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ โดยใช้ข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ.2549 ถึงปี พ.ศ. 2552 โดยใช้บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์จำนวน 308 บริษัท ผลการศึกษาพบว่าที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 อัตราส่วนราคาตลาดต่อราคาตามบัญชีมีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในสินทรัพย์และมีผลไปในทางทิศเดียวกัน ในขณะที่อัตราผลตอบแทนจากยอดขาย อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์ และอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ กับอัตราผลตอบแทนจากยอดขาย อาจเนื่องมาจากอัตราผลตอบแทนจากยอดขาย อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์ และอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน ไม่ได้สะท้อนถึงกำไรจากการดำเนินงานของบริษัท ทำให้นักลงทุนไม่ได้ให้ความสำคัญกับอัตราส่วนทางการเงินนี้เพื่อใช้ในการตัดสินใจการลงทุน

ดารณี ยมนา (2557) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเงินทุนหมุนเวียนกับราคาหุ้นสามัญของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรอิสระอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน และอัตรากำไรต่อหุ้นมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับราคาหุ้นสามัญของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันซึ่งหากบริษัทมีการจัดการสินทรัพย์หมุนเวียนและหนี้สินหมุนเวียนได้อย่างมีประสิทธิภาพจะส่งผลให้กำไรจากการดำเนินงานเพิ่มขึ้นและมีผลทำให้ราคาหุ้นสามัญเพิ่มขึ้น และจากการศึกษาพบว่าตัวแปรควบคุม คือ ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับราคาหุ้นสามัญของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทาง

เดียวกันหมายความว่า เมื่อบริษัทมีการเติบโต สินทรัพย์รวมเพิ่มสูงขึ้นจะส่งผลให้ราคาหุ้นสามัญเพิ่มขึ้น ทั้งนี้จากการศึกษาไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่าง วงจรเงินสด อัตราการหมุนเวียนลูกหนี้ และอัตราการหมุนเวียนสินค้าคงเหลือ กับราคาหุ้นสามัญ

พรรณณา ฐานิมิตรกุล (2558) ได้ศึกษานโยบายการบริหารการเงินทุนหมุนเวียนมีความสำคัญต่อการดำเนินงานของธุรกิจ ผลการศึกษาพบว่าเงินทุนหมุนเวียนเปรียบเสมือนเลือดที่หล่อเลี้ยงให้กิจการสามารถดำเนินงานไปได้โดยไม่สะดุดหยุดชะงักไป การกำหนดนโยบายการเงินทุนหมุนเวียนที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยการกำหนดสัดส่วนการลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียน และการจัดหาเงินทุนเพื่อมาลงทุนในส่วนของสินทรัพย์หมุนเวียนนั้น โดยคำนึงถึงความเสี่ยงและอัตราผลตอบแทนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เครื่องมือทางการเงินที่ช่วยในการบริหารสภาพคล่อง ได้แก่ วงจรดำเนินงานและวงจรเงินสด โดยสร้างจากความสัมพันธ์ระหว่างรายการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเงินทุนหมุนเวียน อันได้แก่ สินค้าคงคลัง ลูกหนี้การค้า และเจ้าหนี้การค้า

วรยุทธ์ ยิ่งดำรง (2554) การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัว กับบริษัท ที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารหมวดธุรกิจการเกษตร จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นครอบครัวและบริษัทที่ไม่ได้เป็นครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารหมวดธุรกิจการเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ดัชนีราคาผู้บริโภค(CPI) เนื่องจากการบริโภคของประชาชน สามารถอธิบายความเป็นบริษัทที่เป็นครอบครัวและไม่เป็นครอบครัวได้อย่างชัดเจนสำหรับอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นและอัตราส่วนการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวมและอัตราส่วนทุนหมุนเวียน (CUR) สามารถใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจลงทุนในบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัวในหมวดธุรกิจการเกษตรได้เนื่องจากปัจจัยอื่นจากการศึกษาครั้งนี้ ไม่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัวและบริษัทที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเพราะหลักทรัพย์ ในอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารหมวดธุรกิจการเกษตร มักจะไม่ค่อยได้รับผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจขาขึ้นหรือขาลง มนุษย์ก็ยังต้องบริโภคอาหารอยู่เสมอฉะนั้นจากการศึกษาสรุปได้ว่าหลักทรัพย์ในอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร หมวดธุรกิจการเกษตร เป็นหลักทรัพย์ที่น่าลงทุน นอกจากนี้ยังเป็นหลักทรัพย์กลุ่มที่มีแนวโน้มผลประกอบการแข็งแกร่งอีกกลุ่มหนึ่ง เพราะเป็นหนึ่งในปัจจัย 4 ที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน เพื่อนักลงทุนและผู้สนใจ สามารถใช้

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาหลักทรัพย์ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ประกอบการตัดสินใจในการลงทุนในหลักทรัพย์หมวดธุรกิจการเกษตร

ศจี ศรีสัตตบุตร (2548) (อ้างอิงจาก นิชชุดา จอเจริญรักษ์, 2559) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ของอัตราส่วนทางการเงินกับ ผลตอบแทนของหุ้นของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า อัตราส่วนทางการเงินที่มีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนของหุ้นในรูปแบบสมการ Exponential ได้แก่ อัตราผลตอบแทนจากยอดขาย อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ และอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นที่บริษัทเปิดเผย ส่วนอัตราส่วนทางการเงินที่มีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนของหุ้นในรูปแบบสมการ Logarithmic ได้แก่ อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้นที่บริษัทเปิดเผยและที่ผู้วิจัยคำนวณได้ และอัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงเหลือที่ผู้วิจัยคำนวณได้ แสดงว่า การเพิ่มขึ้นของอัตราส่วนทางการเงินดังกล่าวส่งผลให้ผลตอบแทนของหุ้นเพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่สูงในช่วงแรก และหากอัตราส่วนทางการเงินดังกล่าวยังคงเพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่คงที่ จะส่งผลให้ผลตอบแทนของหุ้นเพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่ลดลง ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุพบว่า อัตราผลตอบแทนจากยอดขายและอัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงเหลือมีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนของหุ้นสูงกว่าอัตราส่วนทางการเงินอื่นๆ และพบว่าอัตราส่วนทางการเงินที่บริษัทเปิดเผย สามารถอธิบายผลตอบแทนของหุ้นได้สูงกว่า อัตราส่วนทางการเงินที่ผู้วิจัยคำนวณจากข้อมูลในงบการเงิน

ศิริวรรณ แก้วศรี (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับ อัตราผลตอบแทนการจ่ายเงินปันผลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กรณีศึกษา หมวดธุรกิจสื่อและสิ่งพิมพ์ วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้านี้ใช้ข้อมูลอัตราส่วนทางการเงินและอัตราผลตอบแทนจากการจ่ายเงินปันผล เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ได้แก่ อัตรากำไรขั้นต้น อัตรากำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และอัตราส่วนราคาปิดต่อมูลค่าหุ้นทางบัญชี ผลการศึกษาพบว่าอัตราส่วนทางการเงิน ที่มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนจากการจ่ายเงินปันผล ของบริษัทที่ดำเนินธุรกิจหมวดธุรกิจสื่อและสิ่งพิมพ์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ด้วยระดับนัยสำคัญที่ 0.05 คือ อัตรากำไรขั้นต้น อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม ส่วนอัตรากำไรสุทธิ และอัตราส่วนราคาปิดต่อมูลค่าหุ้นทางบัญชี มีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน แต่อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนจากการจ่ายเงินปันผลของบริษัทที่ดำเนินธุรกิจหมวดธุรกิจสื่อและสิ่งพิมพ์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ศิริวรรณ ว่องวีรฤทธิและอารมณรี วรวิรินทร์ (2556) ได้กล่าวว่าผู้ประกอบการต้องตระหนักเสมอว่าหัวใจ ในการดำเนินธุรกิจคือ “กำไรที่เป็นเงินสด” ไม่ใช่ “กำไรทางบัญชี” การขายสินค้าทำให้เกิดกำไรในทางบัญชี กำไรที่แท้จริงจะเกิดขึ้น ภายหลังจากได้รับชำระเงินค่าสินค้าจากลูกค้าเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ในระยะแรกหลังการก่อตั้งธุรกิจมักจะมีปัญหาการบริหารเงินทุนหมุนเวียนและการจัดหาแหล่งเงินทุนที่เหมาะสม ซึ่งธุรกิจขนาดเล็กที่สามารถยื่นหยัดจนกระทั่งประสบความสำเร็จ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะการบริหารเงินทุนหมุนเวียนที่มีประสิทธิภาพ จะทำให้กิจการสามารถดำเนินงานได้อย่างราบรื่น และมีความสามารถทำกำไรสูงขึ้น

สมเกียรติ วรประสิทธิ์คุณ (2553) ได้ทำการศึกษาถึงผลกระทบของการจัดการเงินทุนหมุนเวียนที่มีต่อความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ไม้ไทย ผลการศึกษาพบว่าช่วงระยะเวลาว่างเงินสดเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ไม้ของไทย โดยธุรกิจขนาดใหญ่มีความสามารถในการทำกำไรสูงสุด รองลงมาคือธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลาง ตามลำดับ ทั้งนี้ ยอดขายสินทรัพย์หมุนเวียน และหนี้สินรวม ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจในทิศทางเดียวกัน แต่หนี้สินหมุนเวียนส่งผลในทิศทางตรงข้าม ดังนั้น การบริหารช่วงระยะเวลาว่างเงินสดให้มีระยะเวลาสั้นที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้และการลดขนาดของหนี้สินหมุนเวียน ตลอดจนการขยายการลงทุนระยะยาว เป็นแนวทางสำคัญในการเพิ่มความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจ

สุดาทิพย์ ปรัชญาสกุล (2557) ได้ค้นคว้าศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเงินทุนหมุนเวียนกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จากกลุ่มตัวอย่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยปี 2555-2556 จำนวน 484 ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรอิสระได้แก่ ระยะเวลาในการเก็บเงินจากลูกค้า และระยะเวลาในการเก็บสินค้าคงเหลือ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับความสามารถในการทำกำไรในทิศทางเดียวกัน แสดงว่าหากกิจการมีระยะเวลาในการเก็บเงินจากลูกค้า และระยะเวลาในการเก็บสินค้าคงเหลือที่ยาวนาน จะส่งผลให้ความสามารถในการทำกำไรของกิจการเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าระยะเวลาในการจ่ายชำระหนี้ และวงจรกิจเงินสด มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับความสามารถในการทำกำไรในทิศทางตรงกันข้าม แสดงว่าหากกิจการมีระยะเวลาในการจ่ายชำระหนี้และวงจรกิจเงินสดที่สั้นจะส่งผลให้ความสามารถในการทำกำไรของกิจการเพิ่มขึ้น

หนึ่งนุช ศรีสวัสดิ์ และฐิตาภรณ์ สินจรรย์ศักดิ์ (2558) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่ออัตรากำไรสุทธิและอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ประกอบด้วย อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน

อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม ขนาดของกิจการ ยอดขาย ระยะเวลาขายสินค้าเฉลี่ย ระยะเวลาเก็บหนี้เฉลี่ย และระยะเวลาชำระหนี้เฉลี่ยของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ รวมทั้งสิ้น 40 บริษัท ทุกกลุ่มอุตสาหกรรมยกเว้นกลุ่มธุรกิจการเงิน ช่วงเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 ถึง 2557 ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม ขนาดของกิจการและ ยอดขายส่งผลกระทบต่ออัตรากำไรสุทธิและอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญ ระยะเวลาเก็บหนี้เฉลี่ยส่งผลกระทบต่ออัตรากำไรสุทธิอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนอัตราเงินทุนหมุนเวียน ระยะเวลาขายสินค้าเฉลี่ย และระยะเวลาชำระหนี้เฉลี่ย ไม่ส่งผลกระทบต่ออัตรากำไรสุทธิและอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์

อัมรินทร์ สิทธิโค่ง (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของธุรกิจกับการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่าความสามารถในการทำกำไรและอัตราส่วนทุนหมุนเวียน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญในทิศทางเดียวกันกับวงจรกิจสิน ซึ่งอธิบายได้ว่า หากกิจการมีความสามารถในการทำกำไรและอัตราส่วนทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้ระยะเวลาของวงจรกิจสินยาวนานขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน ขนาดของธุรกิจและการเติบโตของยอดขาย มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญในทิศทางตรงกันข้ามกับวงจรกิจสิน ซึ่งอธิบายได้ว่า หากกิจการมีกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน ขนาดของธุรกิจและการเติบโตของยอดขายที่เพิ่มสูงขึ้น จะส่งผลให้ระยะเวลาของวงจรกิจสินสั้นลง

Abdul Raheman and Mohamed Nasr (2007) ได้ทำการวิจัยผลกระทบของการจัดการเงินทุนหมุนเวียนและสภาพคล่องของกิจการที่มีต่อกำไรจากการดำเนินงานสุทธิของบริษัทในประเทศปากีสถาน โดยใช้ข้อมูลในงบการเงินของกิจการตั้งแต่ปี ค.ศ. 1999-2004 จำนวน 94 บริษัท ของบริษัทจดทะเบียนใน Karachi Stock Exchange โดยใช้ระยะเวลาในการจัดเก็บเงินจากลูกหนี้ ระยะเวลาในหมุนเวียนของสินค้าคงเหลือ ระยะเวลาในการจ่ายชำระหนี้และวงจรกิจสินเป็นเครื่องมือวัดการจัดการเงินทุนหมุนเวียน นอกจากนี้ได้หาความสัมพันธ์ของอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนที่มีต่อกำไรสุทธิของกิจการด้วย ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเงินทุนหมุนเวียนมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความสามารถในการทำกำไร นั่นคือถ้าวงจรกิจสินเพิ่มขึ้นจะส่งผลกระทบต่อกำไรของกิจการลดลง ผู้บริหารสามารถเพิ่มมูลค่าในส่วนของกำไรโดยลดระยะเวลาของวงจรกิจสินลง นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่าสภาพคล่องจากอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความสามารถในการทำกำไร ในขณะที่ขนาดของธุรกิจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการทำกำไร

Azam และ Haider (2011) (อ้างถึงในสุดาทิพย์ ปรัชญาสกุล, 2557) ได้ทำการศึกษาเรื่องผลกระทบของการจัดการเงินทุนหมุนเวียนกับผลการดำเนินงานของบริษัทที่ไม่ใช่สถาบันการเงินซึ่งจดทะเบียนใน Karachi Stock Exchange (KSE-30) การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของการจัดการเงินทุนหมุนเวียนที่มีต่อความสามารถในการทำกำไรของบริษัทที่จดทะเบียนใน KSE-30 ใช้ข้อมูลในช่วงปี 2001-2010 จำนวน 177 ข้อมูล โดยกำหนดให้ผลการดำเนินงานเป็นตัวแปรตามซึ่งวัดค่าโดยใช้อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น กำหนดการจัดการเงินทุนหมุนเวียนเป็นตัวแปรอิสระวัดค่าโดยใช้ระยะเวลาในการเก็บเงินจากลูกหนี้ ระยะเวลาในการเก็บสินค้าคงเหลือ ระยะเวลาในการจ่ายชำระหนี้ วงจรเงินสด อัตราส่วนยอดขายต่อสินทรัพย์หมุนเวียน อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินรวม และอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินรวม และอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ด้วยวิธี Canonical regression ผลการศึกษพบว่า ระยะเวลาในการจัดเก็บสินค้าคงเหลือ วงจรเงินสด และวงจรดำเนินงานสุทธิ มีความสัมพันธ์เชิงลบกับผลการดำเนินงานของกิจการทั้งที่วัดจากอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น แสดงให้เห็นว่าผลการดำเนินงานของกิจการจะดีขึ้นหากกิจการลดจำนวนวันในการถือครองสินค้า มีวงจรเงินสดและวงจรดำเนินงานที่สั้น สำหรับระยะเวลาการจ่ายชำระหนี้และอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานของกิจการ แสดงให้เห็นว่าความสามารถในการดำเนินงานของกิจการจะเพิ่มขึ้นหากกิจการมีเครดิตเทอมกับเจ้าหนี้การค้าที่ยาวนานและมีอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนที่สูงหรือมีสภาพคล่องสูงนั่นเอง

De loaf (2003) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเงินทุนหมุนเวียนและความสามารถในการทำกำไรของบริษัทในเบลเยียม โดยใช้ข้อมูลในงบการเงินของกิจการตั้งแต่ปี ค.ศ. 1992-1996 จำนวน 1,009 บริษัท โดยใช้ระยะเวลาในการจัดเก็บเงินจากลูกหนี้ ระยะเวลาในหมุนเวียนของสินค้าคงเหลือ ระยะเวลาในการจ่ายชำระหนี้และวงจรเงินสดเป็นเครื่องมือวัดการจัดการเงินทุนหมุนเวียน ทั้งนี้ได้ใช้กำไรสุทธิจากการดำเนินงาน (net operation income) และกำไรขั้นต้นจากการดำเนินงาน (gross operation income) เป็นเครื่องมือวัดความสามารถในการทำกำไร โดยมีตัวแปรควบคุมได้แก่ ขนาดของกิจการ อัตราการเติบโตของยอดขายและอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation analysis) และการวิเคราะห์การถดถอย (Regression analysis) ผลการวิจัยพบว่า กิจการสามารถเพิ่มความสามารถในการทำกำไรได้ โดยการลด

ระยะเวลาในการเก็บเงินจากลูกหนี้ และลดระยะเวลาการหมุนของสินค้าคงเหลือ นอกจากนี้ความสามารถในการทำกำไรยังมีความสัมพันธ์เชิงลบกับระยะเวลาในการชำระหนี้

Dave (2012: 124-137) ศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างทุนและผลกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไนจีเรีย พบว่า หนี้สินระยะยาวมีความสัมพันธ์ทางลบกับผลกำไรของกิจการและแนะนำว่า ฝ่ายบริหารระดับสูงควรให้ความสำคัญกับโครงสร้างทุนเพื่อจะปรับปรุงผลกำไรของกิจการให้ดีขึ้น และผู้วิจัยยังศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง working capital structure กับผลกำไรของบริษัทจดทะเบียน 131 บริษัทในกรุงเอเธน พบว่า อัตราหมุนเวียนลูกหนี้การค้า สินค้าคงคลังและอัตราหมุนเวียนเจ้าหนี้การค้า มีความสัมพันธ์เชิงลบกับผลกำไรของกิจการ นอกจากนี้ยังพบว่าอัตราหมุนเวียนลูกหนี้การค้า และอัตราหมุนเวียนเจ้าหนี้การค้า มีความสัมพันธ์กับผลกำไรของกิจการความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่สินค้าคงคลังกับผลกำไรของกิจการไม่สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงแนะนำว่า ในการปรับปรุงผลกำไรให้เพิ่มขึ้น บริษัทควรให้ความสนใจกับบัญชีลูกหนี้ อัตราหมุนเวียนลูกหนี้การค้า บัญชีเจ้าหนี้ และอัตราหมุนเวียนเจ้าหนี้การค้า

Ganesan (2007) (อ้างถึงในสุดาทิพย์ ปรัชญาสกุล, 2557) ได้ทำการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการจัดการเงินทุนหมุนเวียนกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทในอุตสาหกรรมการสื่อสาร การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการจัดการเงินทุนหมุนเวียนกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทในอุตสาหกรรมการสื่อสารโดยใช้ข้อมูลงบการเงินของกิจการในช่วงปี 2001-2007 จำนวน 349 บริษัท กำหนดให้ความสามารถในการทำกำไรเป็นตัวแปรตามซึ่งวัดค่าโดยใช้อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และใช้อัตราส่วนกำไรขั้นต้นกำหนดการจัดการเงินทุนหมุนเวียนเป็นตัวแปรอิสระวัดค่าโดยใช้ ระยะเวลาในการจัดเก็บเงินจากลูกหนี้การค้า ระยะเวลาในการเก็บสินค้าคงเหลือ ระยะเวลาในการจ่ายชำระหนี้ วงจรเงินสด อัตราส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินงานต่อยอดขาย อัตราส่วนยอดขายต่อสินทรัพย์รวม และอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน เพื่อวัดประสิทธิภาพวงจรเงินสด ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation analysis) การวิเคราะห์การถดถอย (Regression analysis) และ ANOVA จากการศึกษพบว่าการบริหารเงินทุนหมุนเวียนให้มีประสิทธิภาพคือการบริหารระยะเวลาในการจัดเก็บเงินจากลูกหนี้ และระยะเวลาในการจัดเก็บสินค้าคงเหลือให้สั้นที่สุด และขยายระยะเวลาการจ่ายชำระหนี้ ซึ่งจะสามารถเพิ่มความสามารถในการทำกำไรแก่กิจการ

Johnson and Soeneu (2003) (อ้างอิงจาก วิทยุ ภูมิพานิช, 2556) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับดัชนีชี้วัดกิจการที่ประสบความสำเร็จ โดยการศึกษาจากกิจการจำนวน 478 บริษัท ระหว่างปี 1982-1998 ซึ่งผลการศึกษาพบว่า บริษัทที่มีผลการดำเนินงานแสดงมูลค่ากำไรสูง และมีการจัดการเงินทุนหมุนเวียนที่ดีจะมีความเป็นไปได้สูงที่จะเป็นกิจการที่ประสบความสำเร็จ

Lazaridis และ Tryfonidis (2006) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเงินทุนหมุนเวียนกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนใน Athens Stock Exchange (ASE) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการจัดการเงินทุนหมุนเวียนกับความสามารถในการทำกำไร โดยใช้ข้อมูลในงบการเงินของกิจการตั้งแต่ปี ค.ศ. 2001-2004 จำนวน 131 บริษัท โดยใช้ระยะเวลาในการจัดเก็บเงินจากลูกหนี้ ระยะเวลาในการหมุนเวียนของสินค้าคงเหลือ ระยะเวลาในการจ่ายชำระหนี้ วงจรเงินสด อัตราส่วนสินทรัพย์ทางการเงินต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมเป็นเครื่องมือวัดการจัดการเงินทุนหมุนเวียน และใช้อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงานเป็นเครื่องมือวัดความสามารถในการทำกำไร ผลวิจัยพบว่า กำไรจากการดำเนินงานขั้นต้นมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระยะเวลาในการจัดหาเงินสดมาหมุนเวียนในกิจการ

Martinez-Solano (2006) (อ้างถึงในธนากร หทัยเจริญลาภ, 2553) ได้ศึกษาโดยใช้ข้อมูลของกิจการขนาดกลางและขนาดเล็กของประเทศสเปนตั้งแต่ปี ค.ศ. 1996-2002 จำนวน 8,872 ตัวอย่าง โดยใช้ตัวแปรอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เป็นตัววัดความสามารถในการทำกำไร และใช้วงจรเงินสดเป็นตัววัดการจัดการเงินทุนหมุนเวียน และได้เพิ่มตัวแปรระยะเวลาในการเรียกเก็บเงินจากลูกหนี้ อัตราหมุนเวียนสินค้าคงเหลือ และระยะเวลาในการชำระหนี้ในการทดสอบความสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่ากิจการสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มขึ้นมาได้ โดยการลดระยะเวลาการจัดเก็บลูกหนี้ ลดอัตราหมุนของสินค้าคงเหลือ และทำให้วงจรเงินสดสั้นลง ซึ่งทั้งหมดนี้จะช่วยเพิ่มความสามารถในการทำกำไรให้กับกิจการได้

Shin and Soenen (1998) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของวงจรการค้าและความสามารถในการทำกำไรของกิจการ โดยใช้ข้อมูลตัวอย่างจำนวน 58,985 บริษัทตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975-1994 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ นี้ใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation analysis) และการวิเคราะห์การถดถอย (Regression analysis) ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพในการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของวงจรการค้ามีความสัมพันธ์เชิงลบกับความสามารถในการทำกำไร